

Leto I

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 17

Naročnina: letno Din 24—
polletno „ 12—
četrtno „ 6—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Porušena avtoriteta

Z vsako javno službo, z vsakim opravljanjem kake javne funkcije je združen nekak ugled in večji vpliv, ki ga ima vršilec in vse s tako funkcijo združene okolnosti, ki dajejo vršilcu večjo moč, večji ugled in vpliv, večje zaupanje, kakor ga imajo ljudje, ki ne vrše takih poslov, imenujemo avtoriteto. Kjer je pa prešla vsa moč na posamezno osebo in je ta združila ves vpliv v svoji osebi, ki vživa radi tega tudi običajno zelo visok ugled, govorimo celo o avtoritativnem sistemu.

Kakor hitro pa zmanjšaš taki osebi njen vpliv ali oslabiš njeno moč ali zmanjšaš njen ugled, se zmanjša njena avtoriteta in vsako zmanjšanje enega njenih karakterističnih znakov, zmanjša sorazmerno tudi ostale.

Če vidiš javnega funkcionarja večkrat vinjenega, ali veš o njem, da je podkupljiv, da je nesposoben v svoji stroki, izgubiš pred njim spoštovanje, njegov ugled je padel. S tem se je pa ob enem zmanjšal njegov vpliv, kajti takega, ki ljudje ne spoštujejo, tudi neradi ubogajo. Če sedaj pade spoštovanje, ne trpi na tem samo tisti, ki je direktno prizadet, ampak trpi kolikor toliko tudi dotični urad, dotično oblastvo, pri katerem vrši svoje posle, na ugledu.

Iz tega pa izhaja, da je znak dobre uprave velika avtoriteta njenih funkcionarjev, kakor dokazuje večja ali manjša avtoriteta uradov in uradnikov njih večjo ali manjšo sposobnost in objektivnost. Da, tudi objektivnost, kajti ugled in spoštovanje vživa samo oni, ki vrši svoje poverjene mu posle strogo po zakonu, ne glede na sorodstvo, politično pripadnost itd., kajti narod se dobro zaveda, da bi morali biti pred zakonom vsi enaki in da so izjeme le dopustne, če so v skladu z našo ustavo. Ustava je pa ravno temelj vsake države. Gorje pa državi, kjer začne posamezne sile izpodkopavati in izpodjedati ta temelj! Obeta se ji kaj slaba bodočnost.

Ni pa potreba tako daleč seči; saj je že dovolj, da se vzame javnim funkcionarjem njihov ugled. To se pa zgodi lahko na različne načine. Zgodi se s tem, da država ne vzame svojih uslužbencev napram tretjim osebam dovolj v zaščito, da jim daje take plače, da ne morejo stanu primerno živeti, da jih sama na različne načine ponižuje itd. itd.

Predvsem se je v nekaterih demokratičnih državah razpasla grda navada, da se pečajo poslanci z vsem drugim, kot bi bila njih naloga. Mesto, da bi se brigali za zakonodajo, prepuščajo z umnimi pooblastilnimi zakoni to najvažnejšo funkcijo vladi, ki bi imela skrbeti le za pravilno izvajanje in uporabljanje zakonov, vršiti torej samo upravno oblast. Tako se dogodi, da zamenjata narodno predstavništvo in upravne oblasti svoje funkcije in da izdajajo posamezna ministrstva naredbe in uredbe z močjo zakona, dočim se poslanci trgajo za to, da svojim političnim pristavšem preskrbe različne ugodnosti, ki bi jim po teh zakonih ne šle. Povsem narobe svet.

Tako poslovanje je pa brez dvoma v stanu težko oškodovati ugled narodnega predstavništva samega, kakor tudi ugled upravnih oblasti, ki same streljajo na zakone, katere so s pooblastilom same izdale, ali pri katerih sestavi so v prav znatni meri sodelovale.

Avtoriteta naših oblasti in njenih funkcionarjev se pa tudi prav močno ruši s pretirano štednjo v javnem gospodarstvu. Pri dobri upravi bi moral vedno veljati princip, da morajo biti javni funkcionarji vedno tako plačani, da sebe in svojo rodino lahko stanu primerno vzdržujejo. Če tega ne morejo pri rednem življenju z razpoložljivimi dohodki, je samo dvojje mogoče. Ali si preskrbe nadomestilo za skrajne dohodke sami, ali pa skušajo ta manko nadoknaditi s štednjo, ki gre na kvar higijskim, kulturnim in drugim potrebam. Oboje je na škodo avtoriteti oblasti, kajti uslužbenec, ki dela čimdalje večje dolgove, izgubi svoj ugled in zaupanje. Od-

visen je od svojih upnikov, ki skušajo na drug način nadoknaditi izgubo v denarju. Skušali si bodo izposlovati za to kako ugodnost pri dolžniku-uslužbencu in ta mora biti posebno trden značaj, da se ne pusti zapeljati. Če je pa enkrat to storil, bodo bržčas sledili ponovni slučaj in kmalu se oglasi vsevedni vox populi, ki govori o korupcijah in podkupljivosti javnih uslužbencev.

Če si pa uslužbenec ne pomaga na ta način, se mora pa zanemariti, kar je pa njegovemu ugledu, čeprav znatno manj, vendarle tudi škodljivo.

Ugled se pa vzame uslužbencem tudi s tem, da se jih ob vsakem času, ne da bi bili za to prosili in ne za kazen, prestavlja iz kraja v kraj. Kako naj si varuje učitelj ali pa kak drug uslužbenec avtoriteto, če mu sme zadnji politični priganjač priti s pretitvijo,

Kako naj otroci spoštujejo svoje učitelje, če pa vedo, da je treba kakemu prenapetemu kričaču samo namigniti,

Oblasti in javni funkcionarji bodo pridobili zopet svojo, tako temeljito porušeno avtoriteto šele v državi »Zbora«, kjer imajo voditi državno gospodarstvo najboljše zastopniki stanov in se bo nameščalo javne uslužbence po njih sposobnostih, ne pa po politični pripadnosti.

Ljudje in jedva čakajo, da se vendar enkrat tudi nekaj stori v prid narodnega gospodarstva. Ali se jim bodo tudi te nade zrušile, kakor avtoriteta?

K. F.

Berite ultimatum na zadnji strani!

Bajka o svetovnem tržišču

Približno pred mesecem smo ob priključitvi francoskega franka slišali papagajsko žlobudranje, češ, »sedaj bo pa spet oživela mednarodna trgovina na svetovnem tržišču«. Že tedaj smo reagirali na to žlobudranje in objasnili, da so to le demokratično kapitalistične bajke, ker imamo dejansko samo narodno gospodarske organizme s svojimi medsebojnimi odnosi, tisto »svetovno tržišče« pa, da je v resnici le svetovna špekulacija, namenjena bogatitvi mednarodnega finančnega borznega kapitala.

Danes bi hoteli naglasiti tisto, kar omenjena žlobudrala namenoma ali iz nevednosti pri tem zamlčujejo.

Vse države so namreč po svetovni vojni do grla prezadolžene. Za plačevanje teh mednarodnih dolgov je treba deviz. Te devize se dobe samo z izvozom. Izvoz in uvoz pa tvorita trgovinsko bilanco. Ne gre torej le za to, da z izvozom izravnamo naš uvoz, temveč mora biti naš izvoz tako velik, da lahko uporabimo presežke iz visoke aktivne trgovinske bilance v naši plačilni bilanci za kritje naših obveznosti v inozemstvu! (Zato je tudi čisto navadna demagogija, če na ves glas kričimo, da je naša trgovinska bilanca za nekaj milijončkov aktivna, zamlčimo pa, da je naša plačilna bilanca kar na debelo pasivna.)

S to prezadolženostjo držav je torej ista kot s prezadolženostjo državljanov v posamezni državi. Državljan mora biti predvsem zmožen, da odplačuje dolgove, poleg tega pa še zmožen novega kredita, da ne zabrede v nove dolgove! Po domače povedano imeti mora denar za sproti (trgovinska bilanca), denar za nazaj (plačilna bilanca) in denar za naprej. Kajti, če nima vsega tega, bo presneto malo kupoval in notranji trg bo bore malo oživel.

Isto pa je s prezadolženostjo držav. Da se da prezadolženost državljanov odpraviti le z načrtnim gospodarstvom v državi, že vemo. Toda prav tako bi se dala prezadolženost držav odpraviti le z kakim svetovnim gospodarskim načrtom. Od tega pa smo še tako daleč kot zemlja od lune, tako, da lahko mirno rečemo, da je to za enkrat še strašno fantastična utopija, s katero se res ne izplača ukvarjati. Odkod naj bi se torej kar naenkrat s prosto devalvacijo franka ali pa vseh valut na svetu vzela tista oživljena mednarodna trgovina?

Za enkrat moramo biti torej, žal, še bolj skromni, pa se zanašati le na sebe. Predvsem ne smemo pozabiti, da tudi pred krizo, za naših najaktivnejših trgovinskih bilanc ni njihov presežek nikdar uravnovesil plačilne bilance, ampak smo zdržali inozemska plačevanja samo s pomočjo reparacijskih plačil, ki smo jih prejeli od držav, v vojni premaganih. Sedaj v krizi teh naših plačil inozemstvu, po Hooverjevem moratoriju iz l. 1931., nismo dolžni izplačevati v celoti, kar pa se še vedno ne pravi, da jih po prestanku moratorija (ki pomeni vendar samo odlaganje), ne bomo morali plačevati naknadno.

Kakor torej vidimo, nam je krvavo potrebna prav visoka aktivna v trgovinski bilanci, katero spet lahko dobimo samo z načrtnim gospodarstvom.

Ko bodo vse države končno načrtno urejene, to pa se pravi, ko bodo vse države premagale tiste mednarodne sile v svojih državah, ki to preprečujejo, potem se bodo vse države mnogo hitreje sporazumele kakor pa med sedanjim »demokratskim« žlobudranjem, kateremu dajejo takt vprav taiste rušilne mednarodne sile, ki dejansko predstavljajo le židovstvo pod najrazličnejšimi krinkami.

Štrajki in novi nacionalizem

Vse letošnje leto poteka v znamenju velikih štrajkov, ki so kot vihra rušenja in neugnanosti prihrumeli in se ponavljali skoro v vseh državah sveta.

Tudi naša država ni bila od njih obvarovana in valovi štrajkov so nas obllili nekolikokrat, čeprav so bili k nam zanešeni od zunaj.

Dogodki so nam dokazali, da so ravno proletarski režimi, ki paradirajo s svojo socialnostjo, imeli največ težkoč in neprijetnosti s štrajki. Režimi »ljudske fronte« v Franciji in Španiji se še danes borijo z najstrašnejšimi štrajki. Nikdar Francija ni imela toliko štrajkov, kot danes, ko v nji vlada levica.

Mi še enkrat ponavljamo: tudi štrajkov kot vseh drugih pereh vprašanj ne rešuje diktatura enega razreda ali kaste. Diktatura enih ne rešuje bede drugih. Rešuje jo in rešil jo bo samo novi nacionalizem, ves v duhu socialne pravice in harmonije v odnosih svojih sinov.

Države, katere boljševiški tisk imenuje »fašistične«, niso imele štrajkov. Eni tolmačijo to z redom, ki vlada v teh državah, drugi pa z »dušitvijo svobode«.

Toda eno je resnično: štrajki so nemogoči v državah NOVEGA NACIONALIZMA, ker v njih država ne pripušča določevanja mezd na voljo posameznikom, ampak jih sama predpisuje. Predpisati mezde, ki so v skladu s socialno pravico in življenjskimi potrebami, pa more samo država, ki ima moč, da tudi kaznuje vsakogar, ki te odredbe prekrši. Država nadzoruje in kontrolira delo vsakega podjetja s pomočjo svojih organov; država stoji v uspešni borbi za blagostanje vseh svojih državljanov enako in brez izjeme, ona se ne ustavi niti pred nujnostjo, da s kaznimi prisili ljudi k redu in zavaruje pravico.

Novi nacionalizem, ki more delodajalcu kazensko odvzeti upravo nad podjetjem, ki kaznuje vsak prestopok družabne pravice, je edin, ki štrajkov ne pozna. V novi državi stoji nad vsem interes narodne celote. Vsakdo ima svoje odredeno mesto in svojo dolžnost. Država se meša v vse odnose, tudi delovne odnose, vse v cilju harmonije prirodnih sil države; nacije in koristi posameznika. Njo vodi novi duh: Kruh vsem, ena pravica za vse, pa red v vsej narodni skupnosti.

To pa ni »dušitev svobode«, — z edino izjemo, če postane »svoboda« tista pijana orgija in razuzdani nered, provociran od boljševiških plačanih agitatorjev, po vzorcu bakanalij francoskih in španskih štrajkov, katere mi gledamo na filmu. Če je to »svoboda« — potem jo novi nacionalizem duši s pravico, ker ne dovoli, da bi tako degenerirala.

Res je: Ljudje zahtevajo svobodo, toda svoboda zahteva — ljudi!

Delavska vprašanja in mi

Poglejmo si zaposlenost domačega in tujega delavstva, pa potem zakon o zaposlovanju. Naš domači delavec, ki ima vse dolžnosti do Jugoslavije, do domovine in naroda, je obvezan služiti domovini 18, odnosno 9 mesecev, dolžnost mu je odzavati se orožnim vajam, čaka ga dolžnost stopiti pod orožje v vsaki potrebi. Nikjer pa nima pravice, da bi dobil on prvi zaposlitev, potem šele inozemci. Imam priliko opazovati in tudi točne dokaze, da je temu res tako. Vsak merodajni faktor jih najde na pretek. S tremi primernimi zakoni bi se dalo vse to krivično stanje spraviti v red, kar bi iz socialnega kot pravnega stališča že davno moralo biti. Če ne gre drugače, pa po vzoru drugih držav, kakor n. pr. Nemčije, Italije, Turčije itd.

Živim v večjem industrijskem kraju, iščem službo in to ne sam, že več let, dobim delo za nekaj dni ali mesecev, pa sem zopet brezposeln. Mi, ki nimamo ničesar razen dobrih rok in uboge družine, moramo

živeti z majhno plačo ali pa kar z brezposelnostjo, oni, ki imajo doma posestvo, obrt, razna druga donosna podjetja, so pa stalno zaposleni. Jaz imam že tretje leto vloženo prošnjo za sprejem v stalno službo in je ne dobim, dasi se je medtem sprejelo take, ki so posestniki in imajo doma hlapce. Avtopodjetnik je dobil službo, ki ima doma šoferja. Mož in žena sta izvrševala krojaško obrt s polnim uspehom in je mož dobil zaposlitev. Koliko pa je medtem inozemcev dobilo službo, sploh ne bom našteval. Potreben bi bil predvsem zakon, da se ne sme zaposliti stalno tistega, kdor ima doma posestvo, obrt ali slično z donosom 500 Din mesečno. Že s tem bi se zaposlilo več tisoč res potrebnih in za delo voljnih delavcev. Drugič, mož in žena ne smeta biti oba zaposlena. Danes skoraj morata biti in še ne gre tako kot bi moralo iti. Družina propada in z njo verski in moralni čut. Mož naj se plača dostojno, žena pa vrne družini, saj je le ona temelj

vse vzgoje mladine. Zastonj cerkev, zastonj vzgojevalni zavodi, če mati ne bo vršila in polagala temeljev v mlada srca naroda.

Tretjič: inozemci morajo ven iz stalnih služb in naj oni čakajo na priložnostno zaposlitev kot to delajo drugod, ne pa, da se inozemec smeje, ko te vidi, da beračiš za delom z dneva v dan.

Če bi se izvajali ti zakoni in sicer dosledno izvajali, smemo reči, da bi se pri nas v Sloveniji skrčila brezposelnost najmanj za 75 odstotkov. Kaj bi pomenile te številke za normalizacijo razmer, naj si vsak sam predstavlja.

Poglejmo samo en primer: Posestnik zaposlen v tovarni, doma ne urejuje doma, ne obdeluje zemlje, kot bi se to dalo, kljub temu pa še lahko dene denar na stran in je ta denar mrtev. Da pa na njegovo mesto pride res delavec, bo on primoran doma črpati zemljo do skrajnosti. Delavec bo pa prej ko mogoče gledal, da si postavi pošten dom in bo pomagano domači proizvodnji in stanovanjski mizeriji.

Delavstvo ne bi nič zavidalo tebe posestnik, obrtnik, inozemec, če bi bilo za

vse dovolj kruha. Tako pa, če si socijalni človek, boš priznal, da ni pošteno in ne pravično, da ti ješ dva kruha, mi pa še enega ne. Vse večja vzajemnost in zadovoljnost bo nastala, če bomo delili pošteno in nesebično, kar se še sploh v sedanjih razmerah da deliti.

Našli se bodo volkovi, ki bodo rekli: poišči si delo, saj sem si ga jaz tudi! Ne bo se zavedal, da ga je neupravičeno vzel meni, mogoče celo zato, ker je bil zmožen mazati, ker je imel denar. Jaz pa ne.

Je danes pač geslo: denar je sveta vladar, torej: če nič nimaš, še dela ne dobiš? Prepričan sem pa, da bo tudi temu enkrat konec. Vsaka sila le en čas trpi. Prišla bo in mora priti močna roka, ki bo tudi nas rešila te brezvestne more, korupcije, ne-socialnosti. Borili se bomo zato, da zavladajo boljši sistem gospodarski in socialni pod okriljem Zbora, kajti vsi stari mešetarji so pokazali, da tega nočejo in niso zmožni ustvariti. Zato proč z njimi, poskusimo našo mlado moč, sami si ustvarimo zakone, zahtevamo jih in prepričan sem, čim je zmaga naša, je tudi ta socialni problem rešen, ne le v našo delavsko korist, pač pa vsega naroda, izvzemši tistih brezvestnežev, ki se jim danes mi nič ne smilimo in ki nam odjedajo naš vsakdanji kruh.

Marsikdo pa rekel: pa Zbor so fašisti. Dobro, če smo fašisti zato, ker vemo, kaj je prav in kaj ni, pa smo fašisti. Prava

reč! Poznam gospoda, ki je študiral vero, da pase ovčice, pa ni toliko socijalni, da bi vedel, kdo je potreben stalne službe in kdo ne. Ima v svojem območju posestnika, ki zaposluje hlapca, pa je bil toliko kratkoviden, da je spravil v stalno službo posestnika, hlapcu je pa dejal, da je nemogoče, ker ni njegov faran.

Gospodje, ki se imenujejo komunisti in delavski rešitelji, naj še bolj molčijo. Poznam njihove pravice prav dobro in spozabili so se tako daleč, da so svojega somišljenika izigrali, ko je hotel pogledati v srce organizacije.

Vsem delavcem, iščočim pravice, bodi povedano to, kar je neovrgljivo: s skupnimi močmi in z svojo mlado organizacijo bomo dosegli pravico in zakone, ki bodo ščitili naš stan, naš vsakdanji kruh!

Zatorej brez strahu in oklevanja v boj, v enotno delavsko fronto na podlagi stanovske zavednosti in organizacije Zbora, ki je čistih rok in ima na čelu nove sile, ki hočejo pravico dela, poštenje in enakopravnost vseh stanov. Ne bodimo zagriženi pristaši proslulih režimov, oklenimo se rajši mož, ki nam hočejo dobro. Mi vemo, čim bolj bodo ostre borbe proti nam, tem bolj bomo mi rasli. Vsak se bo pa imel priliko prepričati, da smo res za delavstvo, za narod in državo. Hočemo navedene zakone in če nam jih ne bodo dali drugi, jih bomo sami vzeli, mi Zborišči.

Ludovik Šifrer.

Tlaka obrestim

Na naš poziv smo prejeli med drugimi dva dopisa, ki nazorno potrjujeta pravilnost našega programatičnega članka o tej zadevi v 15. številki našega lista pod naslovom: Razdolžitev in demokracija, kar se tiče obresti namreč.

I.

Dolgovi nezaščitenih privatnikov se nikakor ne odplačujejo v oni meri, kakor si to želi dolжник in upnik, v oni meri, kakor bi bilo z ozirom na gospodarski prospek obih potrebno.

Ni pa kriv mali dolжник, če ne pride mali varčevalec do svojih prihrankov, katere morda nujno rabi. Zato nikakor ni prav, če se mali vlagatelj z jezo obrača proti onemu malemu dolžniku, kateri si je denar izposodil pri malem domačem zavodu, kateremu je mali vlagatelj zaupal svoje prihranke, ravno tako pa ni prav, če se vlagatelj jezi na denarni zavod. Vsi ti trije faktorji so na stvari popolnoma nedolžni, zato bi bilo edino prav, če bi v tem vprašanju zavzeli vsi enako stališče in vsi delali na to, da se vprašanje dolgov reši praktično za vse, kakor je bilo to že nešteto krat povdarjeno.

Skoraj vsak gospodar preživlja pri svojem gospodarstvu izmenoma težkoče pa tudi srečnejše čase. V srečnejši dobi si je prihranil nekaj stotakov in jih zaupal domači hranilnici, v zavesti, da mu bo ta denar varno in dobičkanosno spravljen. Ko je nastopila potreba, je te svoje prihranke dvignil in če mu prihranek ni zadostoval za kritje, po njegovem mnenju neizogibnih stroškov, dal mu je isti zavod še posojilo, ker mu je nudil zanj zadostno jamstvo. Slučaji, da je bil eden in isti gospodar pri enem in istem zavodu nekaj časa vlagatelj, nekaj časa dolжник, potem pa spet vlagatelj, nikakor ne bodo redki. Vsi kdor mu je prišel prav mal, domač denarni zavod. Naenkrat se pa pripeti, da ta isti gospodar ne more zadostiti kot dolжник ta istega denarnega zavoda, svojim obveznostim v isti meri kakor bi to sam rad, kakor bi radi vlagatelji zavoda in kakor bi to rado vodstvo zavoda, katero bi želelo ustreči potrebam in zahtevam svojih vlagateljev. Tako nastane zastoj v domačem (lokalnem) denarnem prometu. Premnogi upniki in vlagatelji se jezijo na dolžnike, češ, da isti nočejo odplačevati svojih dolgov. Tem v premislek naslednji številčni primer, kakoršnih je na tisoče:

»Podjeten, nezadolžen podjetnik male branše, čigar premoženje je bilo pred 10 leti cenjeno na 150.000 Din, si je takrat izposodil pri domačem zavodu 50.000 Din, da si s tem kapitalom poveča in izboljša svoj obrat. Takrat v naših domačih denarnih zavodih ni primanjkovalo denarja in ker je podjetnik nudil za posojilo zadostno jamstvo, mu je zavod rad ustregel, pa tudi vlagatelj dotičnega zavoda so odobraval zavodov korak, ker so poznali posojiljojemalca, kot kredita zmožnega, pridnega in varčnega gospodarja. Tudi so bile pridobitne prilike takrat take, da se ni bilo bati, da bi nastopile v odplačevanju dolga

kake posebne težkoče. Po vložitvi izposojenih 50.000 Din znašala je vrednost tega obrata takrat 200.000 Din, kar je bilo tri četrtine last podjetnika, ostala četrtina pa vsekakor last denarnega zavoda.

Vsled gospodarskih nepravil in vsled rastoče konkurence, pa posojiljojemalec v prvih letih ni mogel odplačevati dolga. Zavod je poznal njegove razmere in ga zato za glavnico niti ni tirjal, ker je videl svojo terjatev itak zadostno zajamčeno. Po nastopu krize je bilo še manj mogoče odplačevati glavnico. Po desetih letih se nam pokaže naslednja premoženjska slika našega dolžnika: Vsled porasta kupne moči dinarja in vsled mrtvila na domačem denarnem trgu, je vredno njegovo premoženje kvečjemu še 100.000 Din, ne odštevši starostno obrabo stavbe in inventarja. Denarni zavod je še krit, podjetnik pa je zgubil od svojih treh četrtin skupnega premoženja dve četrtini, toraj zgubil je 66% vsega svojega premoženja. Če bi pa hotel biti upnik nečloveški in bi hotel terjatev za vsako ceno iztirjati, bi se znalo pripetiti, da bi za svojo terjatev dobil celokupno dolžnikovo premoženje. V tem slučaju bi zgubil toraj dolжник tekem 10 let 150.000 dinarjev in to zaradi tega ker si je pred desetimi leti izposodil 50.000 Din, za katere je bil prepričan, da jih bo do danes že vrnil. Poglejmo koliko je dolжник vsled tega svojega dolga v 10. letih že plačal, za koga je pravzaprav delal? Pri 7 odstotnih obrestih je plačal na ta naslov 35.000 Din. Stroški za vknjižbo, upravni stroški zavoda in koleki znašajo minimalno računano 2000 Din. Če vzamemo, da je z izposojenim 50.000 Din napravil v svojem obratu najmanj 50.000 Din prometa letno, je plačal po današnji obdavčbi letno 500 Din davka na poslovni promet, 500 osnovnega in dopolnilnega davka in najmanj 1000 Din avtonomnih doklad, kar znese v 10. letih 20.000 Din. Torej je plačal dolжник v zvezi s svojim dolgom, ki znaša 50.000 Din v desetih letih 57.000 Din obresti in davščin, poleg tega pa je dolg še tukaj in sicer vsled porasta kupne moči dinarja neizmerno povečan, je pa tudi nevarnost, da bo dolжник vsled tega dolga zgubil vse svoje premoženje, čigar vrednost je dolg pred desetimi leti trikrat presegal. Komu je torej dolg v korist? Za koga dela dolжник? Upnik ima po odbitku rentnine 32.200 Din dobička, država in samoupravne enice so dobile na raznih davščinah 20.000 Din, dolжник se pa nahaja v pravkar opisanem stanju. Za koga torej dolжник dela in strada? Ne rečem, da je rentni davek prenizko odmerjen, ker, če bi bili vsi dohodki vseh podjetij v državi obdavčeni po tej lestvici, bi moral dohodek iz davščin zadostovati za vse državne in samoupravne potrebščine. Trdim pa, da so obresti previsoke, trdim, da je davek, katerega se nalaga na zadolžena zemljišča in na zadolžene obrate previsok in docela krivičen, ker pripadajočega čistega dobička ne uživa dolжник temveč upnik, kateremu plača dolжник nekrščanske obresti. Zato bi bilo pravično, ali znižati obresti vsaj za polovico, ali pa zni-

žati davčno osnovo vsakega dolžnika in za vse vrste davka v višini obresti, katere plača dolжник od izposojenega kapitala, da se tako prepreči obdavčenje dohodka, ki za dolžnika ne eksistira. Ravno tako pa naj bi bila davka prosta vsa sredstva, ki so potrebna za vzdrževanje vsakega delovnega organizma, ker je vzdrževanje delovne sile itak že prekomerno obdavčeno potom raznih posrednih dajatev.

Posledice porasta kupne moči dinarja, špekulacija z denarjem kot z nekako trgovsko robo in pa razmere, ki so se razvile vsled neprestanih »uspešnih« razorožitvenih konferenc so znižale življenjski standard skoraj vsega prebivalstva, ga skrajno omejile v porabi celo najpotrebnejših življenjskih predmetov in neprimerno zmanjšale letni promet vseh malih pridobitnikov. Vse te višje sile so pretvorile zadolžitev pridobitnikov v prezadolžitev, kar je spravilo dolžnika brez njegove krivde v položaj, iz katerega si sam kljub vsej svoji pridnosti, varčnosti in skromnosti, ne more in ne bo mogel pomagati. Na odplačevanje dolgov v teh razmerah ni mogoče misliti, tudi za obresti se v mnogo slučajih ne bo moglo pristradati, še manj je pa misliti, da bi tako izmозgani zadolženi pridobitniki mogli delno prispevati za kritje črtanih kmečkih dolgov. Nastane vprašanje, ali naj trajajo to stanje še naprej, ali naj dolжник-pridobitnik ostane še nadalje suženj svojega dolga in naj dela samo za obresti, njegov dolg pa ostane številčno na višini, kakor je bil, in celo vsled porasta kupne moči dinarja in vsled vladajočih razmer za dvojno, trojno povešan, upnik naj pa še nadalje čaka na svojo terjatev, ali pa požene dolžnika na boben in mu vzame vse njegovo danes le navidezno premoženje in mu uniči eksistenco, ali pa naj se vprašanje reši pravično za oba.

Upati je, da bo človeštvo 20. stoletja toliko človečansko in krščansko, da bo uvidelo, da to stanje naprej trajati ne sme. Merodajni pa bi si naj šteli v prvo in sveto dolžnost, da krivico, ki se godi dolžnikom gospodarskih krogov popravijo, ker bodo s tem najbolje zaščitili tudi interese upnikov.

II.

Ako rešujemo danes vprašanje razdolžitve, je predvsem važno poiskati razloge in ukrepe v polpreteklem času našega gospodarskega življenja, kateri so pripeljali vse tangirane sloje brez izjeme v ta, na prvi pogled, brezupen položaj. Naša bogata domovina nam vendar nudi vse predpogoje za uspešno uveljavljanje v gospodarstvu in vendar smo zabredli tako daleč.

Za zedinjenja so bili vsi naši denarni zavodi likvidni, kmet nezadolžen, trgovec in obrtnik je imel zdravo trgovino. Zakonita obrestna mera je imela zdravo podlago ter je vsled tega vladalo splošno zadovoljstvo. Osnovala so se nova podjetja, trgovina in obrt je postopoma zavzela večji obseg. Vse to je povzročilo, da je povpraševanje na denarnem trgu naraslo.

To naraščanje pa so naši denarni zavodi izrabili ter so složno in dosledno od leta do leta zviševali obrestno mero proti vsem reelnim načelom nacionalne ekonomije, ne oziraje se na številne proteste gospodarskih krogov. Vsi vladni režimi pa so priznali bančno prakso glede zvišanih obresti. Nasprotno pa je bilo trgovcu in obrtniku strogo zabranjeno prekoračiti zakonite obrestne mere 6% napram svojim dolžnikom, med tem ko so denarni zavodi postopoma zvišali obresti od 6 do 30%. Posledica tega ni izostala, v kratkem razdobju so se dolgovci podvojili in celo potrojili. Dolжник se je preko noči znašel pred katastrofo, najperečim obveznostim ni mogel več zadostiti, a o vrnitvi posojila ali celo o kakih likvidacijah ni bilo nobene možnosti. Poleg vsega pa so režije, posebno pa davki naraščali od dneva do dneva. Oblasti so jih iztirjale brezobzirno neglede na to, da so insolvence bile na dnevnem redu.

Vsakomur mora biti jasno, da je bilo pretiravanje obrestne mere v glavnem vzrok vsega zla. Koristi pa je imel od vsega tega le velekapital, ki skuša sedaj svoje fiktivne terjatve kriti s tem, da spravi dolžnika ob vse, kar mu je še ostalo. Na dražbah, ki so na dnevnem redu, nastopa kot kupec le velekapitalist in denarni zavod, kateremu se posreči vsled splošnega pomanjkanja gotovine (poslednji je celo oproščen vseh taks) prilastitev nepremičnin znatno nižje celo do 50 odstotkov izpod normalne vrednosti.

Iz gornjega je razvidno, da naj se predvsem črtajo obresti, ki presegajo 6% obrestno mero za nazaj, od tako pravilno dobljenega dolga pa naj se odpišejo vsa že izvršena plačila. N. pr. N. N. se je za-

dolžil pred leti za Din 100.000, plačati bi mogel v 10 letih povprečno po 15% Din 150.000, torej je dolg narasel v tem razdobju na Din 250.000. Odplačal pa je skupaj le Din 80.000.— ter je na podlagi bančnega obračuna dolžan še Din 170.000. Pravilno bi pa bilo: 10 let po 6% kar znaša skupno z dolgom Din 160.000. Odplačal je Din 80.000, torej dolguje danes pravilno le Din 80.000, kar bo sigurno tudi zmogel. Upnik pa v resnici ne izgubi ničesar, ker ima nasprotno sigurno terjatev. Onih Din 170.000 pa je le fiktivna terjatev vsled pomanjkanja vsake stvarne podlage po načelu: Zahtevaj to, kar se da pod normalnimi okolnostmi zaslužiti.

V resnici pri taki ureditvi ni potrebno nobenega odpisa, dolжник je v redu izvrševal svoje obveznosti. Črta se pa oni presežek, katerega upnik nikoli ni smel zahtevati. Seveda pa je pri tem potrebno razlikovati dolžnika od dolžnika.

Ker je šla previsoka obrestna mera tudi v breme davčne moči, je v veliki meri oškodovana tudi država sama. Denarni zavodi pa so z zaslabo vsakokratnih režimov vedno uredili bilance tako, da jim ni mogel nihče do živga.

Krik mladine

Neštetokrat smo že povedali, pa se še mnogi ne zavedajo, da stojimo na usodnem razpotju. Spopadlo se je dvoje svetov, materialistični in idealistični. Bije se borba v mestu in na vasi, v hiši in v družbi. Človek se bori z denarjem, s svojim dosedanjim gospodarjem. Človeštvo se krivi v potresih.

Strankarstvo in liberalni kapitalizem preživljata svoje zadnje dneve. Stresata se v svojih temeljih, katere sta sama izpodkopala. V brezumnem strahu pred bližajočo se neizbežno propastjo se niti ne moreta vzdržati, da bi ne iskala pomoči celo od komunizma. Paničen strah je obvladal njihove vrste, strah pred drugim, novim svetom, ki prihaja.

Ali bo ta drugi svet prišel? Kdo bo zmagal? Materija ali ideja, denar ali človek? Ali bo idealistično naziranje o svetu doživelo svojo ustvaritev?

Vse to bo odločilo novo pokolenje, mladina, tista mladina, na katero lete od vseh strani očitki, da je brez idealov, da je pokvarjena, rušilna, protinacionalna in vse drugo — samo ne taka, kot bi morala biti.

Pravijo nam, da smo brez idealov. Tudi če bi to bilo res — ali bi bila naša krivda? Pri starejših, pri tistih, ki naj bi nam s svojim delom služili za vzor, smo videli vse drugo, samo ne — idealizma.

Pravijo, da smo pokvarjeni. Nočejo pa iskreno priznati resnice. Ko smo mi namerili prve korake v življenje, smo videli na vseh koncih in krajih samo nemoralno in nepoštenost, podvalo in poneverbo. Pred našimi očmi se je razvijal neskončni filmski trak afer in zlorab.

Pravijo, da se vdajamo rušilnim mislim. Nihče pa ne pove, da je bilo med mladino dovolj idealnih zamisli in podvigov, ki pa so se razbili ob surovi realnosti pokvarjene in razuzdane družbe. Dogajale so se najodvratnejše stvari. Ali niso naši strankarji zelo pogostokrat izkoriščali idealizem mladine za svojo umazano strankarsko trgovino? Pod firmo nacionalizma so zbirali mladino čistega srca, prežetega z veliko nacionalno idejo — potem pa so v njenih vrstah ustvarjali konfidente in agente — provokaterje. S takim delovanjem so na primer privedli stvar tako daleč, da na univerzi pošten mladenič ne sme izreči, da je nacionalist, ker se ta pojem žal istovetno s pojmom špijona. Toda vseeno vse to ne moti starostrankarjev, ko trdijo, da je mladina anacionalna!

Razumljivo je, da so se s takim stanjem najbolj okoristili naši salonski komunisti, ki so znali napeljati v svoje korito vse nezadovoljstvo, nakopičeno v vrstah mladine. Pri tem so se posluževali denarja in demagoških gesel, ki stojijo v polnem nasprotju z načinom njihovega življenja. Drugi del mladine je sledil za primerom starejših, predajajoč se lahkomišelnemu in burnemu življenju na plesiščih, v barih in kavarnah, provajajoč prečute noči za igralno mizo.

Zmage idealističnega nazora ne bodo prinesli ne prvi, ne drugi.

Tretji del mladine je tisti, ki mora s svojim delom izvojevati to zmago. On mora v to zastaviti vse svoje sile, ker bo v svoji starosti živel v takih razmerah, kakršne si bo sam ustvaril. Zavedna mladina pa ne želi, da bi v svoji bodočnosti živila v dosedanjih razmerah. Ona ne mo-

re dovoliti, da bi še naprej hodila skozi ponižanja in sramoto. Z vsemi svojimi močmi teži k zmagi svetlosti, dobrote in poštenosti.

Zavedamo se, da take mladine žal ni preveč. Kolikor jo je, je ali že v vrstah »Zbora«, ali pa bo po usodni nujnosti sama našla pot vanje. Storili bomo vse, da pride čimprej do tega. Kajti usodni korak časa je **trd in — nagel!**

(Iz »Otadžbine«, Beograd.)

Stanovske organizacije in strankarska demokracija

Kakor znano ima tudi stanovska zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Dravski banovini letos svoje »volitve«. Človek bi seveda mislil, da bodo tu merodajni le stanovski interesi ter, da se bo gledalo, da pridejo v to stanovsko zastopstvo pač možje, ki bodo najboljši zastopali te stanovske interese. Tembolj pa smo se začudili, ko nam je prišla v roke okrožnica Zveze trgovskih združenj v Ljubljani št. 977/36, v kateri piše dobesedno: za volitve v Zbornico za TOI dosežen je med Zvezo trgovskih združenj za Dravsko banovino in obema — **političnima strankama JRZ in JNS** popolen sporazum!

Tako torej, tudi v stanovski zbornici so najvažnejši strankarski interesi! Taka je pač usoda stanovskih zbornic pri strankarski »demokraciji«. Kaj stanovski interesi, da so le strankarski interesi zavarovani! Seveda pri tem pa mora imeti vsakokratna vladna stranka svojo obvezno večino! Kako bi neki drugače? Kdo se bo z bikom bodel? Kar pri lepi stari navadi naj ostane! O stanovski solidarnosti bo pa že še pisal — »Trgovski list«. Ta bo tudi nadaljeval s priobčevanjem vznešenih resolucij o stanovskih potrebah poslanih strankarskim »merodajnim«.

Izgleda, da simpatični »Trgovski list« deli naše mišljenje v tej zadevi, kajti o zgoraj omenjenem sporazumu mačke in miške molči kot grob...

Veseli se, Izrael!

V zadnjem izkazu stanja Narodne banke z 22. okt. t. l. beremo, da je njen zlati zaklad zopet narastel. Obenem javlja Narodna banka ponosno, da se je obtok bankovcev zopet zmanjšal v znatni meri, narasle pa so naložbe na žiro računih na 973.4 milijonov dinarjev. Vse to je čisto nedolžna objava suhih števil.

Včasih je Narodna banka v svojih izkazih celo napisala imenitno šalo z debelo tiskano opombo: »Rekordno nizko stanje bankovcev...« Sedaj pa je to očitno britje norcev opustila in navaja suha fakta, ki pa so ista.

Le tako naprej! Veseli se ljudstvo nizkega stanja bankovcev in zvišanja vlog na žiroračunih — veseli se nove deflacije in pa novega težaviranja denarja! Veseli se,

da imaš v svojih žilah vsak dan manj gospodarske krvi, vsak dan manj gospodarske sile t. j. kupne moči. Veseli se narod, da so delničarji Narodne banke zadovoljni ker so njihove delnice vsak dan več vredne. Država si je pridržala monopol na tobak, sol in vžigalice. Monopol na tako važen artikel, kot je denar — pa prepušča delničarjem Narodne banke...

Pravijo, da naraste prebivalstvo Jugoslavije letno za kakih 200.000 duš. Ali ne bo potem vsak otrok razumel, da mora biti vsako leto manj bankovcev v obtoku? Pri nas so ob sobotah borze zaprte. Pa

»Politika«, politika in »Domoljub«

Beograjska »Politika« z dne 24. oktobra prinaša sledeč članek.

»Zveza sadjarskih, vrtnarskih in vinarskih združenj v Beogradu spada v vrsto tistih malih združnih zvez, ki so nastale šele po znanem sporu v vodstvu združenj. Danes vodi to zvezo g. Dimitrij Ljotić.

Že v prvi izvojni sezoni je ta zveza prevzela na sebe največji del kontingentov za izvoz svežih sliv in drugih pridelkov. Kajti od celotnega kontingenta od 500 vagonov, kolikor je Jugoslavija lahko izvozila svežih sliv v Nemčijo, je zveza sadjarskih združenj izvozila 380 vagonov. Pa ne samo, da je zveza z uspehom poslovala pri svežih slivah, temveč je izvozila tudi zgodno povrtnino, cvetačo (karfijolo) in čebulček.

Tekom tega leta je izvozila v Čehoslovaško okrog 20 vagonov cvetače, katero so pridelale vrtnarske zadruge v okolici Splita. Treba poudariti, da je to prvi poskus, da se plasira v inozemstvu naša povrtnina, posebno cvetača, na združni podlagi. Prav tako je zveza izvozila v Nemčijo in Avstrijo 25 vagonov znamenitega čebulčka iz Hercegovine, pridelanega v vrtnarskih združenjih v Mostaru in Čaplini. Poleg tega je izvozila tudi v Nemčijo vsega 16 vagonov dalmatinske in južnosrbijanske zgodnje povrtnine in paradižnikov.

Sedaj izvažajo v Nemčijo 40 vagonov grozdja, 500 vagonov jabolč, čez zimo pa pridejo še drugi pridelki na vrsto.

Tako piše o gospodarskem delovanju tov. Ljotića v združenstvu dnevnik, ki se sicer niti najmanj ne strinja s političnim delovanjem tov. Ljotića v Zboru. Sedaj pa pogledjmo, kaj piše dne 21. oktobra o tem istem gospodarskem delovanju tov. Ljotića v Sloveniji »Domoljub«, ki je baje v službi krščanske resnice:

»Leskovec pri Krškem. V potu in znoju se trudijo naši nasprotniki, da sestavijo svojo kandidatno listo Lotičevcev, JNSarjev, ali parfarjev ter Mačkovecev. Pod Mačkovo ime so se skrili tudi komunisti, kolikor jih je pri nas. Da bi listo lažje sestavili, so nekaj iznajdljivega pogruntali. Ko pridejo v hišo, začno najprej z navdušenjem in s pregovarjanjem za ustanovitev

ne da bi kdo mislil, da židje, ki vedrjo in oblačijo na borzah in ustvarjajo po mili volji tečajne diference, od katerih je odvisno vse gospodarsko življenje milijonov ne-židovskih Jugoslovancev — hočejo na ta način javno pokazati vsemu svetu, da vsa gospodarska Jugoslavija slavi skupno z njimi židovski sabat in da so židje tisti, ki režejo našemu gospodarstvu kruh — nam črne, sebi belega.

Povejte, kdo bo zgrabil te Judoslovane za vrat? Odgovor: Nihče drugi, kot samo »Zbor«. To pa zato, ker z njimi nima in noče imeti nobene »interesne skupnosti...«

sadjarske zadruge. Kaj boste iskali krinke, kar z barvo na dan! Ta zdruška ima namen proizvajati le politično sadje. Toda, kaj hočemo, letos ni vreme — za to. Pred tremi leti je bilo drugače. Sedaj pa dobite namesto sladkih jabolčkov povsod le kisle lesnike. Nikar se ne mučite! Mi že imamo svojo politično zdruško in ta je naša Jugoslov. radikalna zajednica, in ne rabimo nobene druge.

Napisali smo članek namenoma dobesedno, da pokažemo našim čitateljem čisto nazorno, kakšna je »Domoljubova« »krščanska resnica«, in, da dokažemo, kako so propadanju vere enako krivi nevredni služabniki vere kot pa razni brezbožniki, oziroma, da so prvi še celo več krivi, ker je le-tim bolj odprta pot do našega vernega ljudstva, pa se ljudstvo lažje prepriča o njihovi pokvarjenosti in razočara v svojih verskih čustvih.

Kakor smo bili vedno proti temu, da bi se kakšna stranka istovetila z državo, ker padajo potem vsi njeni grehi na državo, tako smo prav tako proti temu, če se kakšna stranka istoveti z vero, kajti vsi njeni grehi padajo potem na vero samo, ki je po našem programu eden glavnih elementov ljudskega prepoveda!

Posledice takega zlorabljanja vere v politične svrhe so še strašnejše in se končajo s tem, da končno beže vsi taki strankarji s svojo zavoženo politiko in diskreditirano vero pod zaščito raznih generalov Francov, čeprav dobe tam enak političen nagobčnik kakor njihovi strankarski nasprotniki! Potem pač rešujejo samo še svoje golo življenje, katero ljubijo nad vse! To naj si zapomnijo razni Gil Roblesji v Španiji in drugod, pa naj bolj spoštujejo vero, resnico in pravico, — dokler je še čas! Kajti mnogo ga več ni! Posebno glede gospodarske in socialne pravice!

Radi te pravice tov. Ljotić in vsi njegovi tudi ustanavljajo zadruge, da pride naš kmet končno do svoje stare pravde, do svoje gospodarske in socialne samostojnosti, kajti šele potem bo res svoboden gospodar na svoji zemlji! Ker pa se »Domoljub« prav dobro zaveda, da bo s tem kmet nehal biti tlačan vsakokratni vladni stranki, da se bo s tem rešil sploh

vseh političnih spon, ki ga sedaj tiščijo, skratka, da se bo z resnično gospodarskimi združenji znebil vseh političnih zadrug — zato besni!

Imel je naš kmet že nekoč gospodarske zadruge, katere sta mu dala pokojni dr. Janez Ev. Krek ter Vošnjak, toda pri malih potomcih velikega Kreka in Vošnjaka so te zadruge, žal postale le politične zadruge, kar sedaj tudi sam »Domoljub« priznava. Kar je še ostalo na njih gospodarskega, to so uničili vprav ti mali potomci, ki mu nudijo le politično sadje in manufakturo, namesto, da bi odkupovali kmetovo sadje.

Toda usoda je hotela (— zla za »Domoljub« in mila za kmeta —), da je dobil veliki Krek vendar tudi velikega naslednika v osebi tov. Ljotića, ki bo sezidal, kar so mali potomci na ljubo finančnega kapitala neusmiljeno porušili. Po sebi so deč podtika »Domoljub« svoje že davno znane lastne namene tov. Ljotiću, toda gornji dopis »Politike« ga najlepše postavlja na laž. Vsak, kdor čita naš časopis in posluša govore na naših zborih, pa ve, da je prav tako nekrščanska neresnica tudi vse tisto o kandidatnih listah, ker se Zbor za volitve v Dravski banovini sploh ne zmeni, najmanj pa v taki družbi, pred katero bo mogoče nekoč »Domoljub« še iskal zaščite ravno pri — nas!! Da, gospodje okrog »Domoljuba« sneli ste si sami raz obraz krinko. S pravo barvo ste prišli na dan! Nikar se ne mučite: ljudstvo je že spoznalo — farizeje! Pred tremi leti je bilo drugače. Takrat je bilo drugo vreme. Veljali ste še za neke odrešitelje. Danes pa išče ljudstvo odrešitelje pred vami in pred vsemi pred vami in jih najde vsak dan bolj v — Zboru, pa če je to vam prav ali ne.

Cirkus v Žalcu

Circenses sine pane.

Članki v »Jutru« in »Slovincu« pred občinskimi volitvami v Žalcu in po njih zahtevajo malce pojasnila.

Stališče Zbora glede volitev v Dravski banovini je v našem časopisu že dovolj obravnavano in tudi v »Jutru« pred volitvami v nekem članku pravilno citirano. Zbor ni postavil v Dravski banovini nobene svoje liste. V Žalcu pa je bil naprošen tov. Vinko Vabič od svojih soobčanov, da kot posameznik kandidira. Ker pa je član Zbora, je to mogel storiti samo na nestrankarski, stanovski listi. Zato je prijavljena sodišču lista pod izrečnim naslovom: **Lista Vinka Vabiča**, poleg tega pa so vsi na tej listi s predlagatelji in volilci vred lastnoročno podpisali naslednjo dobesedno izjavo:

Podpisani volilci, kandidati za odbornike ali namestnike ali predlagatelji liste za občinske volitve v Žalcu, dne 25. oktobra

Drim.—Litija:

Kriza in načrtno gospodarstvo

(Nadaljevanje.)

Denar — blago za profit

Dotakniti se nam je še pojma in bistva autarkije (posamezna država pravi, da si gospodarsko sama sebi zadostuje). Vidimo, da je v svetu že polno takih autarkičnih držav. Že sam ekonomski pojem autarkija zahteva autarkijalno valuto, ki odgovarja potrebi taiste države in njenega ozemlja in gospodarstva.

Zlata valuta vidimo, da je mednarodna valuta, ki je izgubila v autarkijah svoj smisel za produkcijo in uspešno gospodarstvo in zadnje ovira že radi tega, ker ne more svobodno cirkulirati med državami, pač pa koristi le finančnemu kapitalu, ker visoko dviga vrednost denarja in obresti, pri tem pa upropašča vse ostale vrednosti in dobrine in rentabilnost dela. Prav nobenega smisla pa nima zlata valuta za agrarne države kot je Jugoslavija, ko so zamrznjeni celo depoziti v bankah.

Neosebni finančni kapital, ki nas davi, nima in ne more imeti z nikomer nobenega usmiljenja. Kako moremo tedaj od njega pričakovati mednarodne rešitve valutno-kreditnega vprašanja? — to bi bilo isto, kot da bi od rablja pričakovali življenja (mesto smrti). Moramo si pomagati sami — vsak v svoji državi, opustiti zlato valuto in preiti na svobodno.

Samo denar, ki je resnično v obtoku, ki ekonomski dela, — je denar, ne pa de-

nar, ki je tezavriran, toraj ves finančni kapital. In glejte, pri današnji razmerah ima le ta zadnji denar zaščito, dasi je ekonomsko neaktiven in neproduktiven. Nepremičnine, zemlja, podjetja, blago, intelektualno in ročno delo pa nimajo danes nobene zaščite, dasi so vsi ti produktivni. Zaščito naj ima le hranilna knjižica in vložnik, vsi drugi pa naj izgube vse, celo življenje iz obupa. Na to krivico smo že dovolj opozorili v svojih prvih člankih o splošni razdolžitvi. Hoteli bi še pripomniti to, da se s to napačno zaščito podpira naravnost te-zavracija, kajti novce je edini artikel, ki ob deflaciji ne izgubi na vrednosti, nasprotno, njegova kupna moč se večja, zato se z njim čaka, da se z njim vedno več lahko kupi. S tem pa se ravno ubija smisel za štednjo, katero nam finančni kapital vedno priporoča, norčujoč se iz nas, — kaj naj pa človek štedi v tej krizi, ko dostikrat niti za hrano ni. S tako zaščito pa se ubija tudi morala. Ne dotikaj se dinarja in ne denarnih zavodov niti vlagatelj, dolžnik (ne po svoji krivdi) pa naj vse plača! — pa ga poženi na dražbo. Tako je dejansko stanje, ki je danes krivično tudi za male vlagatelje, ko je denarni zavod zaščiten in izplačuje malenkosti, dolžnike pa poganja in propast. Tako vidimo, da je danes zlata valuta postala anahronizem, ker jo

je požrl napredek tehnike, posebno po svetovni vojni. Doba stroja je nastopila povsod in zanjo so meje zlatega kritja preozke. Zlata doba in zlata valuta spadata danes v zgodovino.

Usodna zmota, odn. bolje rečeno prevara, da je novčanica blago, je rodila borze in borzne špekulante v visokem finančnem kapitalu. Kakor je borza raj za špekulante, pa je obenem pekel za narode. Borze in borzijanci diktirajo zlato kritje in s tem kurz naših valut, volumen kredita, notranjo in zunanjo trgovino, ne oziraje se na potrebe narodnega gospodarstva, temveč le edino na svojo korist.

Tudi to je en razlog, da se zlata valuta brezpogojno opusti, da se ne bo nadalje igral finančni kapital z usodo narodov in rezal kožo z njih telesa, kajti v svojo korist je ta finančni kapital pripravljen, da žrtvuje celokupno narodno gospodarstvo, pa če tudi z uničenjem vsega realnega kapitala.

Tako vidimo, da je s to deflacijsko politiko prišlo do take akumulacije kapitala, ki je rodila na drugi strani popolno preza-dolženost celega naroda, tako da je predvsem v agrarnih državah naravnost ogrožen temelj današnjega družabnega reda, to je privatna lastnina širokih slojev. Vsaj smo danes takorekoč vsi le še navidezni lastniki in začasni sekvestri svojih preza-dolženih dobrin, zemlje, hiš ali podjetij, ter nas privatni upnik ali pa denarni zavod vsak dan lahko požene na dražbo, tako da izgubimo vse in večkrat ostanemo vsled izrednega padca cene, predvsem nepremičnin še dolžniki svoje denarje upnika in toraj nadaljni sužnji — in dejanski kolektivizem je

tu. Kako čudna so pota Božja, bi rekel človek, če pomislimo na Marksovo teorijo, da je historična nuja, da izgine srednji stan in da se na njegovih razvalinah pojavi kolektivizem — na drugi strani pa danes dejansko vidimo, da so ravno finančni kapital, zlata valuta in bankirji, torej tisti, ki so hoteli rešiti »zdravo kapitalistično gospodarstvo« od razsula in kolektivizma, — s svojo načrtno deflacijsko politiko privedli ves svet do tega, da izgleda Marxova teorija opravičena, seveda le pri dosedanjem gospodarjenju finančnega kapitala.

Če pa je finančni kapital zahteval in izvedel na očitno škodo vsega realnega in delavnega kapitala po načrtni deflaciji revalorizacijo zlata, smejo s tem večjo pravico srednji stan in vsi delavni sloji zahtevati in provesti z reiflacijo in uvedbo svobodne valute revalorizacijo nepremičnin, podjetij, blaga in dela na bazi indeksa cen in prave relacije cen, — ker delavnim slojem ne gre za povišanje neproduktivnega premoženja, kakor finančnemu kapitalu, temveč delavnim slojem gre za obstoj in življenje, kar jim je do danes oboje uničeval ravno finančni kapital. S stabilizacijo novca in cen v notranjem narodnem gospodarstvu hočemo to rešitev doseči, za porast ali padec vrednosti zlata pa naj se brigajo mirno borzni špekulantje, če jim bo to še kaj koristilo, čim se moderna ekonomska načela oživotvorijo. Nihče namreč ne zahteva za svoj denar zlato, temveč samo — blago in delo in službo. Vse to pa moremo in moramo doseči s svobodno valuto, stabilizacijo cen in vrednosti novca v notranjem gospodarstvu in čimbolj

1936, koje nosilec je Vinko Vabič, trgovec v Žalcu, podajamo naslednjo izjavo:

1. Lista Vinka Vabiča ni politično strankarska lista, torej ne pripada nobeni strankarski skupini kot taki, temveč predstavlja predvsem delovno ljudstvo, ki pripada različnim stanovom, tako poljedelcem kakor obrtnikom, delavcem, javnim nameščencem itd., ker hočejo baš ti stanovi dati s to listo izraza svojim željam in težnjam.

2. Potrjujemo, da je nosilec liste Vinko Vabič že v začetku razgovorov zaradi občinskih volitev v Žalcu podal odločno in jasno izjavo, da je in ostane član Jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor in, da ni pristaš kakršnekoli politične stranke.

3. Izjavljamo, da bomo v slučaju zmage liste Vinka Vabiča v našem delu za občino Žalec vselej izključevali vsako strankarsko stremljenje in da hočemo vsi skupaj z zgoraj imenovanim nosilcem Vinkom Vabičem slediti strogo začrtani poti: Za kulturni, socialni in gospodarski napredek občine Žalec.

V Žalcu, dne 22. oktobra 1936.

Sledijo podpisi:

Štorman Andrej, kmet, Ložnica,
Gojanc Franc, sedlar, Žalec,
Vasle Miha, rudar, Žalec,
Žgank Jakob, čevljar, Žalec,
Anton Poznič, trg., Žalec,
Vranjek Josip, pt., Žalec,
Žlenober Franc, mesar, Žalec,
Rudolf Horvat, pos., Žalec,
Kunst Jakob, pos., Ložnica,
Delakorda Vinko, pos., Ložnica,
Lešnik Štefan, pos., Ložnica,
Lešnik Alojz, pos. sin., Ložnica,
Vinko Korent, pos., Ložnica,
Janežič Avgust, polj., Ložnica,
Janez Lipovšek, polj., Ložnica,
Pernovšek Franc, kmet., Ložnica,
Kač Anton, pos., Sp. Ložnica,
Ivan Gradič, Ložnica,
Pustar Valentin, pos., Gor. Ložnica,
Rizmal Franc, organ., Žalec,
Venkovič Franc, Žalec,
Maks Senica, pos. in pek. moj., Žalec,
Felerkač, kaplan, Žalec,
Itd.

Če pa pogledamo sestavo liste g. Rudolfa Lorberja, na kateri se nahaja tudi žalski župnik, konz. sv. g. Veternik ter postajenačelnik g. Birska, potem moramo reči, da je pač stvar »Slovenčevega« okusa, zakaj je pustil svoje ljudi najprej na Lorberjevo listo, potem zatrobil na umik in priporočal Vabičevo listo, končno pa, ko je zvedel za pismo izjavo vseh na Vabičevi listi, proglasil Lorberjevo listo za kompromisno listo JRZ in jo kot tako tudi dejansko smatra. Da pa bi bil cirkus še lepši, je pa povrh še Vabičevo ozmerjal z listo JRZ.

Če je imel »Slovenec« prvotno res namen napraviti uprav Vabičevo listo za svojo listo, je to njegova stvar. Za napačne račune drugih ne odgovarjamo mi. Če mu je pri tem nasledilo tudi »Jutro«, je zo-

razvito bo isto, tem večji mora biti volumen v obtoku nahajajočih se novčanic in to brez ozira na kako zlato kritje.

Kakor je hiperprodukcija le navidezna, dokler ljudstvo ob polnih skladah gladuje, tako pa tudi ne more biti govora o inflaciji in se iste ni treba bati toliko časa, dokler ne bodo vsi zaposleni, ki so za to ali ono delo sposobni in delavoljni.

Načelo podržavljenja bankarstva

Po vseh gornjih izvajanjih lahko smelo zaključimo, da kredit danes ni več privatna stvar, temveč eminentno javnega značaja.

Če pogledamo nazaj v srednji vek, vidimo, da so države dale v privatni monopol na izkoriščanje upravo, regale, pošto, carine, davke, da celo sodstvo. Leta 1600 se je osnovala Angleško-trgovska akcijska družba za Vzhodno Indijo, ki je dobila od države v izkoriščanje monopol na celokupno javno in privatno življenje v teh zemljah, kar je značilo takorekoč dejansko suvereniteto te družbe nad kolonijami. Leta 1694 pa se je osnovala v Angliji Bank of England, ki je dobila od države monopol za izdajanje novčanic (denarja).

Če pa pogledamo danes po vrsti v vse moderne države, vidimo, da so vse te monopole vzele nazaj v svoje roke. Danes so vsi monopoli državni, javnopravnega značaja in nikomur ne pride niti na misel, da bi se n. pr. tobačni monopol danes dal v

pet »Jutrova« stvar. In končno, če »Slovenec« svojo kompromisno listo JRZ imenuje v isti številki, takorekoč v isti sapi tudi »liberalno« listo, potem naj nikar nihče ne misli, da so mogoče pri »Slovencu« prezrli, da so to listo v isti številki že imenovali za svojo listo! Tudi to ima svoj namen! Ve »Slovenec«, komu piše! Prinašal je sicer ves teden same popravke svojih lastnih poročil o volilnih izidih, ampak tega ni popravil, pa tudi ne bo...

Ni treba na vsak »i« postavljati pike, pametni razumejo tudi brez tega, za druge pa sploh ne pišemo...

Naš tisk

Otadžbina, Beograd, Njeguševa 1 (v cirilici).

Budjenje, Petrovgrad, Save Tekelije 9 (v cirilici).

Zbor, Sušak, Franje Račkog 22 (v latinici).

Zbor, Ljubljana, Novi trg 4-II. (v slovenščini).

Zbor, Užice (v cirilici).

Erwache, Petrovgrad (v nemščini).

Širite „Zbor“!

ZALTEVAJTE NAŠ LIST PO VSEH KAVARNAH, GOSTILNAH IN BRIVNICAH, KAMOR ZAHAJATE.

ORGANIZACIJA »ZBORA«

Ustanovni občni zbor OZ Ljubljana.

V petek 30. oktobra je imela Omladina zbora (OZ) mesta Ljubljane svoj ustanovni občni zbor. S tem je ustanovljena prva organizacija Omladine Zbora v Dravski banovini. Mladi borci so do zadnjega kotička napolnili lovsko dvorano hotela Metropol in z največjo pozornostjo sledili poteku skupščine. Otvoril je namestnik predsednika OZ tov. Outrata s krajšim govorom o nalogah Omladine Zbora ter zlasti poudarjal važnost discipline. Nato je podal besedo starešini ljublj. org. področja tov. Šturmu. Ta je v svojem govoru opisal vse lopovščine liberalno-kapitalističnih mogotcev. Že v osnovni šoli uče otroka korupcije in nadaljujejo s pokvarjanjem mladega človeka dokler ne postane njim enak ali lahko pogine od gladi. Kakor posameznika zlorablja tudi narode. Na konferencah govore o poštenosti in pravičnosti, za hrbtom pa podpirajo in financirajo največje lopovščine. Dalje je govoril o »stanu« politikov, za katerega v organsko urejeni državi ne bo mesta, o strankah, ki jih bodo zadržali stanovi in o »pomembnih« ljudeh, ki so za nas brezpomembni. Za-

Ultimat grešnikom

Današnja številka je zadnja, katero še pošiljamo tistim, ki niso plačali vsaj tričetrtletno naročnino, t. j. Din 18.—.

Število naročnikov dnevno narašča, mi povečavamo naklado in s tem stroške, imamo pa še nešteto grešnikov, za katere še vedno ne vemo, če jim zamen ne pošiljamo lista.

Če bodo ti grešniki molčali tudi še do 16. t. m., potem ne dobe več prihodnje številke!

Ali pa je pošteno, da so prejeli 17 številčk zastoj? Ali imajo vesti, da oškodujejo ljudi, ki ne sede na tisočakah, za Din 18.—, kar bi mogoče sami z lahkoto pogrešali?

Če je to po njihovi vesti pošteno, naj jim ostane na vesti, pa si jo naj lajšajo z izgovorom, da niso naročili lista sami.

Zbor radi tega ne bo propadel, pač pa bo vpisal vse take v posebno spominsko knjigo, v spomin poznim rodovom o značilnem pojmovanju poštenosti leta 1936 po Kristusove mrojsstvu.

Pojmovanje, ki se bo mogoče že leta 1937. temeljito spremenilo.

ključil je s pozivom mladim borcem: »Naj ni mogoče, naprej do zmage!«

Naslednja točka dnevnega reda so bile volitve odbora. Na predlog tov. Auersperga je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: Jurca Ciril, starešina, Klembas Ferdo, namestnik stareš., Žarkovič, tajnik in blagajnik, Rudolf Jenko in Abram Miloš, odbornika. Tov. Jurca je v kratkih in udarnih besedah očrtal smer borbe Zborašev. Hočemo novo Jugoslavijo. Ne zadostuje nam politična osvoboditev, zahtevamo tudi gospodarsko osamosvojitve. Mesto kapitalizma mora zavladati združništvo, mesto liberalne stanovske demokracije, mesto nereda red in mesto Jugoslavije od Triglava do Djevdjelije zahtevamo Jugoslavijo od Črnega morja.

Za dosego naših ciljev pa ne smemo od časa do časa ostrgati posledice, ampak moramo enkrat za vselej energično zgrabiti zlo pri korenini.

Tov. Jurca je nato odredil razdelitev članstva na desetine in imenoval deseterje.

Ob zaključku se je oglašil k besedi še tov. Zupančič: Ves svet je podminiran z zlom, edina nada na rešitev iz tega polo-

narni monopol vselej delal samo in izključno v interesu finančnega kapitala, zato je v prošlem stoletju stalno izzival krize v svojo korist in gonil na deflacijo v očitno škodo vsega realnega kapitala in vseh delavnih slojev, katere je popolnoma zaslužnil in upropastil do one skrajnosti, kakor nam jo kaže sedanja strahotna kriza, ki traja že sedmo leto.

Zakonito določena kontrola po parlamentu pa je dejansko brezuspešna, ker vidimo, da zna ta zloglasni finančni kapital zbirati tudi ali nesposobne, ali pa v svojo korist sposobne poslane, ki finančnemu kapitalu v vsem prikimajo, ali vsled nesposobnosti, ali na drug način pridobljeni.

V svrhu uspešne kontrole tedaj ne bo preje odpomoči, dokler si ne bodo stanovi sami zbirali svoje poslance, sposobne v svojem stanu ali poklicu in predvsem gospodarsko izobražene in gospodarsko praktične ljudi.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Pesmi in pisma

Narodne pesmi imamo napisane ali pa jih poznamo po ustnem izročilu ter so šele potem zapisane. Lahko pa so bile tudi zapisane in jih je ustno izročilo pozneje spremenilo.

Volilne okrožnice pa so uglazbene na napisane note, pojejo se pa po ustnem izročilu. Če jih poješ po notah, nimaš posluha. In, če nimaš posluha, pač ne moreš biti pevec...

žaja je mladina, ki naj se krepko loti svoje naloge, da ustvari boljšo bodočnost zase in za svoje potomce.

H koncu je tov. Jurca predlagal, da se odpošlje vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in našemu vodji Dimitriju Ljotiću. Predlog je bil sprejet s silnim navdušenjem članstva.

Obč. zbor nam je pokazal, da je ustanovljena organizacija, katere delo ne bo obstajalo v dolgotrajnih sejah, ampak v energičnem in neustrašnem delu za novo Jugoslavijo.

LJUBLJANA-MESTO.

Krajevna organizacija JLG Zbor za Bežigradski okraj ima svoj I. redni občni zbor v soboto 7. novembra t. l. ob 20. uri v prostorih gostilne pri Ravbarju Staničeva ulica. Dnevni red običajen.

Ljubljana-Šiška.

Na I. rednem občnem zboru naše krajeve organizacije »Zbor« je bil izbran sledeči odbor: Predsednik: Marjek Ivan, stroj. predelavec, podpredsednik: Smuk Ciril, trošarinski uslužb., blagajnik: Kavčič Miro, trg. sotrudnik, odborniki: Ogrin Ludvik, gostil., Malin Jože, livar, Kralj France, elektromont., Prezelj Joahim, trg. pot., Vidmar Ivan, miz. pom., Mauser Ivan, delavec, Celovška cesta. Nadzorni odbor: Taurer Kristjan, pregl. fin. kontr., Krenžar Jože, delovodja, Makoratti Mirko, dipl. pilot. Delegat za sresko skupščino je Kavčič Miro. Navzoči starešina ljublj. org. področja tov. Šturmu je pa v smislu pravil imenoval na željo članov za tajnika tov. Klembasa Ferd., troš. urad.

Iz posameznih poročil se je pokazalo, da čaka novoizvoljeni odbor mnogo dela v vseh področjih, bodisi gospodarskega, socialnega kot kulturnega značaja, posebno pa še organizatornega.

Vso pozornost se pa mora osredotočiti na organiziranje mladine. Stari odbor je sicer upostavljal zveze s posamezniki v bližnji in daljni okolici organizacije, katere pa še niso zadostne.

Nad 3 ure trajajoči občni zbor je potekel v vseh pogledih odlično. Navdušenje članstva je pokazalo kako globoko so si utisnili v dušo stvarna izvajanja tovarišev Šturma, Zupančiča, Labode, Šimnovca in ostalih govornikov. Starešina naše omladine tov. Jurca je pa vse veselo presenetil z navdušenostjo, katero imajo in morejo imeti le naši Omladinci. Taka mladina, vzgojena v duhu ideologije »Zbora«, je garant boljšega, plemenitejšega in pravičnejšega sožitja našega jugoslovanskega naroda. Mladina! Po tem potu naprej, in ne bo nas več strah naše bodočnosti. Transfuzijo življenjskega seruma, to je zdrave in srčne krvi, v to trohneče in gnilo telo človeške družbe lahko izvede samo zdrava in v plemenitem duhu vzgojena mladina. Kdor jo bo pa oviral, ali skušal nje delo preprečevati, bo poteptan.

Zbor — Maribor.

Pripravljalni odbor Jug. ljud. gib. Zbor za Mesto Maribor l. b. ima sedaj svojo pisarno v Gregorčičevi ulici 26. Tel. 29-70. Uradne ure so vsak ponedeljek, sredo in soboto od 18.—20. (6.—8.) ure zvečer. Pozivajo se člani in prijatelji našega pokreta, da prihajajo v naš lokal, da poravnajo naročnino za naša glasila in podpišejo pristopne izjave. — Članski sestanki se bodo vršili vsak mesec enkrat.

Informativni sestanek Jug. ljud. gib. Zbor za mesto Maribor l. b. bo v nedeljo, dne 15. nov., ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne Mesto Trst, Tržaška cesta 8. Za vse člane udeležba obvezna. Na sestanku predavata tov. Munda in Zorko.

SREZ KONJICE.

Konjice. V nedeljo dne 8. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne bo zborovanje JLG Zbora iz celega sreza v gostilni Merkša. Poročata delegata iz Ljubljane tov. Šturmu in Zupančiču o »Gospodarskih, socialnih in političnih vprašanjih«.

SREZ LITIJA.

Litija. Informativno zborovanje JLG Zbora za Litijo bo v soboto 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer. Kraj razviden iz vabil. Poročata tov. Šturmu in Zupančiču.

Št. Lambert. Informativni sestanek JLG Zbora bo v nedeljo 15. nov. t. l. za ves naš okoliš. Poročata delegata iz Ljubljane. Kraj sestanka in uro razvidno iz vabil.

Šmartno pri Litli. Informativno zborovanje JLG Zbora za Šmartno bo v nedeljo 15. t. m. po prvi maši zjutraj. Kraj razviden iz vabil. Poročata delegat iz Ljubljane tov. Zupančič.